

Industri – laks

Instituttstjef Kjell Baalsrud

Vi har to måter å tolke tittelen på: Industri *eller* laks — eller industri *og* laks: Hvis vi ser fremover, må det være den siste tolkningen vi tar utgangspunkt i.

Gjennom vårt lovverk kan vi i dag tilrettelegge en hensiktsmessig planlegging. Vi har muligheter for å oppnå en samlet, god effekt, hvor vi avveier alle interessene. Vi vet at våre moderne boliger medfører kloakkvannsavløp, vi vet at industrien som helhet gir oss industrielle vannforurensninger, men vi kan nå tilrettelegge tiltak ut fra helhetssyn. Vi kan få samlet avløpene i større avløps-systemer, vi kan få ført avløpene til resipienter som er egnet til å ta imot dem, og vi kan i den grad resipientene krever det, underkaste avløpsvannet en mer eller mindre vidtgående rensning. Jeg tror det ikke er tvil hos noen av ekspertene om at vi i fremtiden stort sett skal kunne forene industriens utvikling med de krav som blant annet laksen stiller.

Dersom vi allerede har problemstillingen industri *eller* laks, kan ikke problemet løses direkte av fagfolkene innen naturvitenskap og teknikk. Det

må også vurderes ut fra sine juridiske, administrative og politiske sider, og det må avgjøres etter de behandlingsmåter som vårt demokratiske samfunn anviser; det vil si etter de lover vi har, og etter den administrative praksis som har innarbeidet seg. Men saksbehandlingen må selvfølgelig bygge på et best mulig faglig grunnlag.

Det kan synes som om utviklingen i Otra har brakt oss i en situasjon hvor problemstillingen virkelig er så drastisk som «industri eller laks». Treforedlingsindustrien er forbundet med kraftig vannforurensning ikke bare her, ikke bare i Norge, men også ellers i verden. Konfliktene dette fører til må løses ved en avveining av de lokale forhold. Men problemet må også vurderes på landsbasis. Vi kan enten avskrive visse vassdrag som ødelagte og ta konsekvensene av det, eller vi kan forlange mottiltak. Rime-lige mottiltak må industrien selv kunne bære. Ut over det kan samfunnet hjelpe til, og det er forskjellige mekanismer som kan tas i bruk. Det er nærliggende å vise til andre land som er mer hårdt trent enn oss. Det

brukes skattelettelser, avskrivningsmuligheter og direkte tilskudd som økonomiske virkemidler.

Det er imidlertid klart at samfunnet kan ikke bidra til å avhjelpe industriens problemer ut over en viss grense. Alt i alt, inklusiv den støtte som samfunnet gir, må industrien som sådan gå med overskudd. Avskrivning av et vassdrag, som er en nærliggende løsning, må være en lokal løsning, og det må være en forbigående løsning. Under en konferanse som Det nordiske råd arrangerte i Stockholm for en måned siden, var nettopp industriens evne til å ta hånd om forurensningene temaet for en paneldebatt. Det er en alminnelig konklusjon at stort sett må industrien bære omkostningene selv, ut fra det enkle syn at hvis ikke industrien kan bære dem, er det samfunnsmessig ingen andre instanser til å bære dem heller.

Industrien må, som andre samfunnsaktiviteter, innordne seg under de krav et moderne samfunn stiller. Det gjelder den arkitektoniske utforming, industriens bruk av områdene, støy, luftforurensninger og vannforurensninger. Vi kan diskutere hvor fort vi skal vandre mot den gode løsning, men vi bør straks diskutere hvor veien skal føre oss. Jeg synes ikke at vi i noe tilfelle skal gå med på at problemene med vannforurensninger er uløselige og derfor må aksepteres. Tvert imot, bør vi begynne med en gang, sette opp målene og finne fremgangsmåten. Farten vi kan gå frem med må bli avgjort av en rekke praktiske forhold, som dagens situasjon, samfunnets mange kryssende interesser, økonomisk evne og industriens stilling, sett i lokal, nasjonal og internasjonal sammenheng.